

eilanden te inspecteren en de gevonden specerijbomen te vernietigen. De vreugde van Heren XVII over de goede verwachtingen van de verbouw van kiatehout op Rosingain zal wel getemperd zijn door de berichten in de generale missiven van eind december 1763 en 1764 dat deze niet zijn uitgekomen. Daarnaar wordt verwezen. Hoewel de brief van het bestuur van 26 augustus 1765 weer wat meer hoop geeft, wacht men liever af dan zich direct gelukkig te prijzen. De verkoop van rijst op de markt werd gestaakt, [fol. 19] ondanks dat er een ruime voorraad was. Hoewel Heren XVII de gevraagde verantwoording van dit besluit van 27 februari 1759 inwachten, wordt toch verwezen naar het antwoord van het bestuur op het extract uit de generale brief uit Nederland van 24 september 1761, gevoegd bij de brief uit Banda van 30 mei 1764. Dit is ook het geval met het verschil tussen de generale uitgaven en inkomsten over 1760/61 met wat in de generale missive van eind december 1763 werd gerapporteerd. Tevens verwijst men naar de nu meegezonden bevindingen uit de Bandase negotieboeken over 1759/60, 1760/61 en 1761/62. Heren XVII vroegen waarom er in 1762 over een betaling van f 31.928 door de weeskamer te Banda aan die te Batavia geen agio werd berekend. De Hoge Regering zag daarvan af, [fol. 20] omdat het geld van onbekende wezen betrof en van de Compagnie werd, als het na enige jaren bij de weeskamer in haar kas zou worden gestort. In andere gevallen werd het rabat steeds gekort. Hoe graag men Banda ook van de benodigde manschappen had willen voorzien, kon er wegens gebrek aan volk, zoals achtereenvolgens bericht, in 1763 van de gevraagde 300 man maar 100 gezonden worden en in 1764 niet meer dan 2 sergeants, 4 korporaals, 40 soldaten en een tamboer uit het garnizoen te Batavia, en tenslotte dit voorjaar 120 koppen.

TERNATE

Op de opmerking van Heren XVII dat er in de Molukken vermoedelijk veel wordt gesmokkeld en dat dat verhinderd moet worden, antwoordt men [fol. 21] dat daar al het mogelijke aan gedaan is. Helaas tonen de recent uit Ambon, Banda en Ternate ontvangen berichten duidelijk aan dat dit niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd. Omdat men volledig overtuigd is van de noodzaak van het tegengaan van smokkel, zal er alles aan gedaan worden die zo mogelijk te weren. Hopelijk zijn Heren XVII hier zeker van en zullen de nadelige plannen van alle Europese naties, in het bijzonder die van de concurrenten die in de specerijstreken rondzwerven, met ijver tegengewerkt worden, opdat ze zich daar niet vestigen. Dat is reeds bevolen en het wordt verijldeld, dat ze bij het passeren van de Oosterkwartieren specerijen bemachtigen.)

Inmiddens zullen wij de ministers ten deezen gouvernemente aanbeveelen om Uwel Edele Hoog Achtb. te elucideeren, waardoor het toegekoomen is dat de commissianten van Masson en Gregorij, met de barcq de Nassauw uitgesonden, voornamentlijk om te ervaaren of de gerugten waar waren dat de Engelschen een fort op Salwattij extrueerden, schoon men thans versekert is dat daar niets van geworden is, de reise derwaarts niet hebben voortgezet, maar onverrichter zake zijn teruggekeerd.

Fol. 21v-22r.

(Voor het vernietigen van specerijbomen op Pulau Pisang wordt naar de generale missive van eind december 1763 verwezen. Het bestuur op Ternate zal worden opgedragen dit onverminderd voort te zetten. Het zal duidelijk zijn dat de verwerving van goud van 2472 realen in 1762 niet is toegenomen, maar in 1763 is verminderd tot 2340⁴¹/₃₀ realen en in 1764 tot 1926³³/₄₀ realen. Dit is gedeeltelijk aan de overrompeling van Bwool toe te schrijven. [fol. 23] Dit is reeds in de generale missive van 20 oktober 1764 gemeld en vervolgd in die van 8 mei 1765 en het bijgevoegde geheime besluit van 28 februari. Het onderzoek waarom Heren XVII gevraagd hadden, of de verwerving van goud zou toenemen, als de gravers niet door rovers werden verontrust, is niet uit te voeren. Aangezien de koning van Tidore zijn belofte de peperverbouw daar te bevorderen nog niet is nagekomen, verwacht men er, evenals Heren XVII, weinig van. Het bestuur is opgedragen om, hoe hopeloos het mocht zijn, er alles aan te doen de peperverbouw te verbeteren. Hoewel Heren XVII schreven dat de afzet van